בעזהשי"ת

והיה לאות על ידכה ולטוטפת בין עיניך כי בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים (יג טז).

ואפשר לומר בהקדם דברי **הסידורו של שבת** (ח"ב דרוש ד') על מש"כ (איוב מא ג) מי הקדימני ואשלם, אמרו ז"ל (ויק"ר כו ב) אמר הקב"ה מי עשה מזוזה עד שלא נתתי לו בית, ציצית עד שלא נתתי לו בגד וטלית וכו', ענינו כי בכל דרכיך דעהו (משלי ג ו), ובכל הענינים אפילו במילי דעלמא צריך לקבוע במחשבתו בראשיתו שעושה כן כדי לקיים בו מצות בוראו, ועל דרך זה, כשבונה בית תהא עיקר כוונתו כדי לקיים מצות מזוזה ומעקה קודם שנתן לו הקב"ה בית, וציצית קודם הטלית, ועל זה נאמר מי הקדימני, במחשבתו, ואשלם לו על פי הדין. עכדה"ק.

ואפשר לומר שזהו הטעם על מה שאמרו, ששכר מצוה בהאי עלמא ליכא, כי על כל מצוה שעושה כבר נתן לו ה' מתנה, טרם שעשה המצוה, אשר על ידי מתנת ה' זכה אח"כ לעשות המצוה, לכן אין מגיע לו שכר על המצוה שעשה, ולפי"ז מי שקובע במחשבתו מתחילה שרצונו וחשקו לעשות המצוה, לו מגיע שכר גם בהאי עלמא על פי דין, כי הוא הקדים המצוה מקודם במחשבתו.

ובזה יש לפרש דברי המדרש שיר השירים (רבה ד' ג'), **ושכולה אין בהם** (שה"ש ו ו) **שלא הקדימו תפילין של ראש לתפילין של יד**. ע"כ. ויש להבין כוונת המדרש. ולפי הנ"ל יש לומר כי תפילין של יד שהוא באתכסיא בא לרמז על מה שהוא במחשבת האדם, ותפילין של ראש שהוא באתגליא מרמז על מעשה האדם ופעולותיו שהם מגולין, ומה שמניחין של יד קודם שמניחין השל ראש, בא לרמז שיש להקדים במחשבה תחילה לעשות רצון הבורא ב"ה, ואז נחשב כאילו הקדים המצוה קודם, וראוי לקבל שכר על עשייתו. וזהו ושכולה אין בהם, כי לא נהרג אחד מהם ולא הי' להם מכשול במלחמה, שלא הקדימו תפילין של ראש לתפילין של יד, כלומר שכיון שהקדימו במחשבתן תחילה לעשות המצוות, לכן יש להם שכר בעולם הזה, ושכר מצוה הגין עליהם להינצל במלחמה.

ובזה יש לפרש דברי רש"י (בראשית א א ד"ה ברא אלקים), **שבתחילה עלה במחשבה לבראו במידת הדין, ראה שאין העולם מתקיים, הקדים מידת רחמים ושיתפה למידת הדין**, ע"כ, וקשה האם יש שינוי רצון אצל הבורא יתברך, אמנם לפי דברינו י"ל, כי רצון הבורא הי' שיקדימו בני אדם את המחשבה טובה לעשות המצוה קודם למעשה, ואז יהיו ראוים לקבל שכר טוב על פי דין, וזהו הכוונה, שבתחילה עלה 'במחשבה', שיקדימו את המחשבה למעשה, לברואתו במידת הדין, ועל ידי זה יהי' העולם מתקיים על פי דין, ראה שאין העולם מתקיים, ולאו כל אדם זוכה להיות במדריגה זו להקדים המחשבה טובה למעשה, ולכן, הקדים מידת רחמים ושיתפה למידת הדין, כדי ליתן שכר לכל אחד ואחד שעושים מצוות ה', אף שאינם ראויים על פי דין לכן הקדים מידת רחמים.

וזהו ביאור הכתוב, **והיה לאות על ידכה ולטוטפת בין עיניך**, כמו שפירשנו לעיל שבא לרמז שיש להקדים המחשבה שהוא באתכסיא קודם המעשה שהוא באתגליא, ועל ידי זה נאמר עליו מי הקדימני ואשלם לו על פי דין, ושכר מצוה מגין עליו להינצל ברוחניות ובגשמיות, ואמרו ז"ל כי שכר מצוה מגין על האדם להינצל מיצר הרע ומעבירה, וזהו כי בחוזק יד, על ידי שמקדימין השל יד היינו המחשבה, **הוציאנו ה' ממצרים**, כלומר מציל אותנו השי"ת מהגלות עצמו שבכל אחד ואחד, כי על ידי שכר מצוה שבידו יהי' נשמר מעבירה ומכל פגע רע.

ואמרתי פעם לבחור בר מצוה בענין זה, מה ראוים הדברים מה שמתחילין לומר פרשיות אלו הבחור בימי בחירתו, כי הימים האלו מסוגלים מאוד כמו שאמרו הצדיקים הקודמים, כי ימי הבחרות עד הנשואין העיקר להתכונן לימי חייו על ידי לימוד התורה בכל עת וזמן, וחלק המעשה בא בעיקר אחר שנושא אשה, ולימוד התורה הוא כח המחשבה לכל מצות התורה, וזהו שמקדים המחשה למעשה, ואז יש לו שכר מצוה על פי דין, והשכר יגן עליו כל ימי חייו.

וזהו ביאור נעים זמירות ישראל, (תהלים לא כ), **מה רב טובך אשר צפנת ליראיך, פעלת לחוסים בך נגד בני אדם**, כי רב טוב מוכן לאשר 'צפנת' ליראיך, לאשר צפון וטמון בלב היראים, היינו המחשבה שקודם למעשה, ורק אח"כ, פעלת לחוסים בך נגד בני אדם, עושים מעשה המצוה שהוא נגד בני אדם.

❖ ❖ ❖

דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב (יא ב).

לרגל יומא דהילולא המאה של הגה"ק העצי חיים זצוקללה"ה, שחל בשב"ק הבעל"ט – ו' שבט, אביא מרגנותא טבא מדבריו הקדושים, כי לכאורה קשה למה הוצרכו ליקח בלשון שאלה דוקא, גם מה שפרש"י כדי שלא יאמר אותו צדיק וכו', וקשה וכי אברהם אוהב כסף.

וכתב לפרש על דרך שאמר הכתוב אם בחקותי תלכו וגו' וקשה וכי מותר לעבוד על מנת לקבל פרס, והנה דעת הרמב"ם (מדע הל' תשובה ט א) כי באמת אין זה בתורת שכר ועונש, דבהאי עלמא ליכא שכר, אלא הבטיחנו יוצרינו ב"ה, שאם נלך בחוקותיו יסייע בידינו בכל טוב עוה"ז, למען נהי' פנויים ומוכנים לעבודתו ית', ואם לא תשמעו וגו' אז ירבה מניעות ועיכובים המרחקים מן העבודה, עכ"ד.

ולפי זה י"ל מה שאמר, **כדי שלא יאמר אותו צדיק ואח"כ יצאו ברכוש גדול לא קיים בהם**, לא משום אהבת כסף וזהב, אלא שבקש אברהם אבינו שנהי' פנויים ולא יהי' לנו מניעות ועיכובים ע"י דלות ועניות, כדי שנוכל לעבוד את הבוב"ה כמו שהבטיחנו הכתוב בשכר טוב עולם הזה, ואע"ג דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא, אלא הכל מה שאנו מבקשים בעולם הזה הוא, כדי שתהא הכנה לעבודת הבורא ב"ה.

ועל פי זה יתבאר **וישאלו איש מאת רעהו**, היינו מה שיהי' להם כסף וזהב, ובאמת מאת המצריים היו יכולים ליקח בעל כרחם, עם כל זה לקחו רק בתורת שאלה, כי על מנת כן נתן להם ה' רק שיהא מוכנים לעבוד השי"ת, וא"כ הוא כמו שאלה דהדרא לבעלים, וזהו וישאלו וגו', שאלה מאת ה' אשר ע"ז יוכלו לחזות בנועם ה'. עכדה"ק.

ויש להוסיף נופך ולפרש בזה המדרש הידוע, **הים ראה וינוס, מה ראה, ראה ישראל באים ורכוש מצרים בידם**, ויש לפרש שהים ראה 'רכוש מצרים' בידם, כלומר שאין בידם בתורת לקיחה, ואז הי' נקרא 'רכוש ישראל', רק בתורת שאלה, כדי שיוכלו ללמוד תורה ולקיים מצות ה', וזהו 'רכוש מצרים' בידם, ובזה ראה הים שהם מוכנים לקבל התורה, ולכן וינוס, ובקע הים בעבורם.

ברכת מזל טוב

לנכדי היקר מו"ה **לייב בערקאוויטש** הי"ו

בן לחתני היקר מו"ה **יחזקאל דוד בערקאוויטש** הי"ו

לרגל הולדת בתו/נכדתו תחי' למזל טוב ובשעטומ"צ

ויה"ר שההורים יזכו לגדלה לתורה ולחופה ולמעש"ט ולראות רב נחת דקדושה מכיוצ"ח